

საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

სამუშაო ძალის გამოკვლევა

საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური სამუშაო ძალის სტატისტიკას შინამეურნეობების შერჩევითი გამოკვლევების საფუძველზე აწარმოებს. კვლევის მთავარი მიზანია 15 წლის და უფროსი ასაკის მოსახლეობის შესახებ სამუშაო ძალის (დასაქმებული, უმუშევარი, სამუშაო ძალის გარეთ მყოფი მოსახლეობა) მაჩვენებლების წარმოება.

1998-2016 წლებში სამუშაო ძალის მაჩვენებლების წყაროს წარმოადგენდა შინამეურნეობების ინტეგრირებული გამოკვლევა. 2017 წელს შინამეურნეობების ინტეგრირებულ გამოკვლევას გამოეყო სამუშაო ძალის მოდული და ჩამოყალიბდა დამოუკიდებელ სამუშაო ძალის გამოკვლევად. 1998-2016 წლებში გამოკვლევის შერჩევის ზომა დაახლოებით 3 400 შინამეურნეობა იყო, 2017-2018 წლებში - 6 000 შინამეურნეობა, ხოლო 2019 წლიდან - 6 400 შინამეურნეობა.

2017 წლამდე შერჩეული შინამეურნეობა ერთი წლის განმავლობაში 4-ჯერ (კვარტალში ერთხელ) გამოიკითხებოდა, შემდეგ კი მისი ჩანაცვლება ხდებოდა ახალი შინამეურნეობით. თითოეულ თვეში ახლად შერჩეული შინამეურნეობების წილი შეადგენდა 1/12-ს, შესაბამისად წლის განმავლობაში ხორციელდებოდა მთელი შერჩევის განახლება. 2017 წლიდან შინამეურნეობები გამოიკითხება 2-(2)-2 როტაციული სქემის მიხედვით, რაც ნიშნავს, რომ შერჩეულ მისამართზე მცხოვრებ შინამეურნეობაში ინტერვიუები ტარდება ზედიზედ ორ კვარტალში, ხოლო შემდეგი 2 ინტერვიუ ტარდება ორი კვარტლის გამოტოვებით, მომდევნო წლის იმავე კვარტალებში. ყოველკვარტალურად ახლად შერჩეული შინამეურნეობების წილი შეადგენს 1/4-ს.

სამუშაო ძალის გამოკვლევას ექვემდებარებიან კერძო შინამეურნეობებში მცხოვრები 15 წლის და უფროსი ასაკის წევრები, გარდა:

1. იმ პირებისა, რომლებიც არ იმყოფებიან შინამეურნეობაში 12 თვის და მეტი პერიოდის განმავლობაში;
2. სამხედრო პირებისა (წვევამდებლები და სამხედრო პირები), რომლებიც

ცხოვრობენ ყაზარმებში;

3. საპატიმროებში, ფსიქიატრიულ საავადმყოფოებში, მოხუცთა თავშესაფრებში, ინტერნატებსა და სხვა ინსტიტუციურ დაწესებულებებში მცხოვრები პირებისა.

2020 წლამდე სამუშაო ძალის სტატისტიკის მეთოდოლოგიურ საფუძველს შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის (შსო) მიერ შრომის სტატისტიკოსთა მე-13 საერთაშორისო კონფერენციაზე მიღებული სტანდარტები წარმოადგენდა. 2020 წლიდან საქსტატმა დაანერგა მე-19 და მე-20 კონფერენციაზე მიღებული სტანდარტები და მეთოდოლოგია. შსო-ს ახალი სტანდარტით თვითდასაქმებულებად აღარ ითვლებიან საკუთარ ოჯახურ მეურნეობაში მომუშავე პირები, რომლებიც არ არიან ბაზარზე ორიენტირებულები და სასოფლო სამეურნეო პროდუქციას აწარმოებენ უმთავრესად საკუთარი მოხმარებისათვის.

სამუშაო ძალა – დასაქმებული და უმუშევარი მოსახლეობა.

დასაქმებული - 15 წლის და უფროსი ასაკის პირი, რომელიც გამოსაკვლევ პერიოდის (გამოკითხვის მომენტის წინა 7 დღე) განმავლობაში მუშაობდა სულ მცირე ერთი საათი მაინც შრომის ანაზღაურების ან მოგების მიღების მიზნით, ან დროებით არ იმყოფებოდა სამუშაოზე შვებულების, ავადმყოფობის, ტექნიკური, ეკონომიკური ან სხვა მსგავსი მიზეზების გამო.

დაქირავებული - 15 წლის და უფროსი ასაკის პირი, რომელიც გამოსაკვლევ პერიოდის განმავლობაში ასრულებდა განსაზღვრულ სამუშაოს სულ მცირე ერთი საათი მაინც შრომის ანაზღაურების მიღების მიზნით, ფულადი ან ნატურის სახით, ან დროებით არ იმყოფებოდა სამუშაოზე შვებულების, ტექნიკური, ეკონომიკური ან სხვა მსგავსი მიზეზების გამო.

თვითდასაქმებული - 15 წლის და უფროსი ასაკის პირი, რომელიც გამოსაკვლევ პერიოდის განმავლობაში მუშაობდა სულ მცირე ერთი საათი მაინც მოგების მიღების მიზნით ან დროებით არ იმყოფებოდა სამუშაოზე.

არასრულად დასაქმებული- 15 წლის და უფროსი ასაკის პირი, რომელიც აკმაყოფილებს შემდეგ სამ პირობას: 1. განაცხადა რომ იყო არასრულად დასაქმებული; 2. გასული 4 კვირის განმავლობაში ეძებდა სხვა ან დამატებით ანაზღაურებად სამუშაოს ან

ცდილობდა საკუთარი საქმის წამოყვებას; 3.მზად იყო დაეწყო მეტი დროით მუშაობა მომდევნო 2 კვირაში.

არაფორმალური დასაქმება – არასასოფლო-სამეურნეო სექტორში დასაქმებულები, რომლებიც თავიანთ სამუშაოზე არ იყვნენ ან ნაწილობრივ იყვნენ დაცული ფორმალური შეთანხმებებით (არ იხდიდა საშემოსავლო გადასახადს ხელფასიდან; ან/და დასაქმებულს არ შეეძლო ესარგებლა ანაზღაურებადი ყოველწლიური შვებულებით; ან/და დასაქმებულს არ შეეძლო ესარგებლა ანაზღაურებადი საავადმყოფო ფურცლით ავადმყოფობის შემთხვევაში; ან/და დამსაქმებელი არ იხდიდა საპენსიო ფონდში შენატანს) ან განსაზღვრავენ საკუთარი დასაქმების სტატუსს, როგორც ოჯახის საწარმოში/მეურნეობაში დამხმარე ან მუშაობენ საწარმოებში, რომლებიც არ არის რეგისტრირებული.

უმუშევარი – 15 წლის და უფროსი ასაკის პირი, რომელიც გამოსაკვლევ პერიოდის (გამოკითხვის მომენტის წინა 7 დღე) განმავლობაში არ იყო დასაქმებული, გასული 4 კვირის განმავლობაში აქტიურად ეძებდა სამუშაოს და პოვნის შემთხვევაში მზად იყო მუშაობის დასაწყებად უახლოესი 2 კვირის განმავლობაში.

სამუშაო ძალის გარეთ – 15 წლის და უფროსი ასაკის პირი, რომელიც გამოსაკვლევ პერიოდის (გამოკითხვის მომენტის წინა 7 დღე) განმავლობაში არ იყო დასაქმებული, არ ეძებდა სამუშაოს გასული 4 კვირის განმავლობაში და/ან არ იყო მზად მუშაობის დასაწყებად უახლოესი 2 კვირის განმავლობაში.

პოტენციური სამუშაო ძალა -15 წლის და უფროსი ასაკის პირი, რომელიც გამოსაკვლევ პერიოდის განმავლობაში არ იყო არც დასაქმებული და არც უმუშევარი, ამასთან: ა) გასული 4 კვირის განმავლობაში აქტიურად ეძებდა სამუშაოს, მაგრამ მზად არ იყო მუშაობის დასაწყებად უახლოეს 2 კვირაში; ან ბ) არ ეძებდა სამუშაოს გასული 4 კვირის განმავლობაში, მაგრამ მზად იყო მუშაობის დასაწყებად უახლოეს 2 კვირაში.

უმუშევრობის დონე - უმუშევართა პროცენტული წილი შესაბამისი ასაკის ეკონომიკურად აქტიურ მოსახლეობაში.

სამუშაო ძალის მონაწილეობის დონე - სამუშაო ძალის პროცენტული წილი შესაბამისი ასაკის მოსახლეობაში.

დასაქმების დონე - დასაქმებულთა პროცენტული წილი შესაბამისი ასაკის მოსახლეობაში.

არასრული დასაქმებისა და უმუშევრობის კომბინირებული დონე: [(არასრულად დასაქმებული პირები + უმუშევრები) / სამუშაო ძალა] x 100

უმუშევრობისა და პოტენციური სამუშაო ძალის კომბინირებული დონე: [(უმუშევრები + პოტენციური სამუშაო ძალა) / გაფართოებული სამუშაო ძალა (სამუშაო ძალა + პოტენციური სამუშაო ძალა)] x 100

არასრულად გამოყენებული სამუშაო ძალის დონე: [(არასრულად დასაქმებული პირები + უმუშევრები + პოტენციური სამუშაო ძალა) / გაფართოებული სამუშაო ძალა (სამუშაო ძალა + პოტენციური სამუშაო ძალა)] x 100

ფაქტიურად ნამუშევარი საათები მოიცავს დროს, რომელსაც საანგარიშო პერიოდში (გამოკითხვის მომენტის წინა 7 დღე) დასაქმებული პირები ხარჯავენ უშუალოდ სამუშაოს შესრულებაზე ან მასთან დაკავშირებულ საქმიანობებზე; ასევე, მოიცავს სამუშაოს დროებით შეჩერებისა და მოკლე შესვენების დროს.

ჩვეულებრივი ნამუშევარი საათები წარმოადგენს ხანგრძლივი დაკვირვების პერიოდის განმავლობაში, კვირაში ყველაზე ხშირად ფაქტიურად ნამუშევარი საათების რაოდენობას.

ახალგაზრდები, რომლებიც არ სწავლობენ, არ არიან დასაქმებულები და არ გადიან ტრენინგებს (NEET) – იმ ახალგაზრდების პროცენტული წილი შესაბამისი ასაკის მოსახლეობაში, რომლებიც არ სწავლობენ, არ არიან დასაქმებულები და არ გადიან ტრენინგებს.